

První noc u mrtvoly

Jakub Arbes

Městská knihovna v Praze

půjčuje

knihy, audioknihy,
obrazy, deskové hry...

nabízí prostory pro

samostatné studium,
skupinová setkání,
přednášky, konference...

pořádá

autorská čtení, přednášky,
koncerty, filmové projekce,
akce pro děti...

poskytuje online služby

e-knihy, digitalizované dokumenty,
přednášky, kurzy...

podporuje tvoření v kreativních dílnách

DOK16 pro práci se dřevem a papírem
Atelier pro šití a vyšívání

Suterén pro 3D tisk, knižní vazbu, kaligrafii a pyrografii

mlp.cz
e-knihovna.cz
knihovna@mlp.cz
facebook.com/knihovna

První noc u mrtvoly

Nocturno

Jakub Arbes

Znění tohoto textu vychází z díla [Romanetta I](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím J. Otto v Praze v roce 1902. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Text díla (Jakub Arbes: První noc u mrtvoly), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 2. 12. 2022.

Srpnové slunce právě zapadlo...

Obloha nad Petřínem a Hradčany vzplanula v nejžhavějších krvavých růžích, když – plíživým krokem, s rukama na prsou zkrříženými a se zrakem cudně k zemi sklopeným – opustila klášterní fortnu.

Řeholní šat milosrdných sester kryje tělo, hustý závoj zahaluje tvář. Plíživý krok jeví však přece pružnost; hlava jest sice k prsoum nakloněna, ale vzpřímenější držení štíhlé postavy a občas elastičtější některý pohyb nasvědčují, že to jeptiška mladistvá.

S mírným chvatem prošla pustou ulicí v bezprostředním blízku kláštera, a prošeďsi pak několika těsnými, klikatými, podvečer však živými uličkami, zabočila do ulice hlavní.

Z osob, jež ji potkávají, mnohá se ohlíží, jiná se docela zastavuje; ale jeptiška nikoho a ničeho si nevěšmájíc chvátá dále – myslí právě jen na cíl své cesty.

Byloť jí před čtvrt hodinou velebnou matkou prostě a suše oznámeno, že v tom a v tom domě – v prvním patře první dvéře – kdosi zemřel, a příbuzní že si přejou, by některá sestra probděla u mrtvoly noc na modlitbách.

Pokorně přikývla sestra hlavou, oblekla se, zahalila tvář závojem a znajíc ulici i dům, vydala se na cestu.

V dvaceti asi minutách jest u cíle – v pusté postranní ulici před starým, pošmurným nárožním domem s vysokou křivolakou lomenicí. Železem pobitá vrata se starobylym železným kladivem jsou dokořán; ale malý, úzký, ze všech stran vysokými budovami sousedními obklopený dvorek jest pustý, nevlídný a v zarudlém přívšvitu večerním skoro příšerný.

Volným krokem prošla jeptiška vraty.

Na dvoře se rozhledla kolem sebe, a spatřivši napravo dřevěné vyšlapané schody, počala po nich pomalu vystupovati. V několika vteřinách octla se na staré dřevěné pavlači před prvními dveřmi.

Na okamžik se zastavila, jako by si chtěla oddechnouti. Ale hned nato vzala za kliku – dveře byly zamčeny... Zaklepala tedy – tiše a opatrně, jako by se bála někoho vyrušiti.

Po chvíli cvakla uvnitř závora, dveře se otevřely a mezi nimi objevila se asi dvanáctiletá rusovlasá dívka. Zhlednuvši jeptišku zamumlala cosi jako pozdrav a couvla; jeptiška pak vešla nesměle a tiše jako plachý stín...

Octla se v prázdné předsíni a prošeďši ji vešla za dívčinou do předpokoje, v němž není takměř žádného nábytku.

Nablízku okna do dvora vedoucího stojí kulatý neprostřený stůl, na němž hoří prostá petrolejová lampa. Za stolem sedí tři ženštiny.

Jedna z nich, paní asi padesátiletá, ostrých, a přece ne nepříjemných rysů, má oči takořka do krve uplakané; tvář její jeví žalost. V tvářích ostatních dvou jeví se onen druh všední lítosti a zármutku, jenž může každým okamžikem ustoupiti lhostejnosti.

Jakmile jeptiška vešla, všechny tři jako na povel vstaly. Paní s uplakanýma očima popošla jeptišce, která se byla u dveří zastavila, mlčky několik kroků v ústrety.

Skoro šeptmo splynul ze rtů jeptiščiných obvyklý pozdrav „Pochválen pán Ježíš Kristus!“. Ženštiny pozdrav opětovaly. Dvě pronesly jej s přízvukem ostrým, paní s uplakanýma očima zajíkávě, načež vypukla v štkavý pláč.

Jeptiška stojí nerozhodně u dveří se sklopeným k zemi zrakem a s rukama na prsou zkříženýma.

Po malé chvíli štkající paní se obrátila, popošla k protějším dveřím, vedoucím do pokoje vedlejšího, a pootevřevši je, ustoupila trochu stranou, by mohla jeptiška pohodlně vstoupiti.

Beze slova jeptiška postoupila a překročivši práh vešla.

Dveře se za ní zlehka zavřely.

Mimoděk zůstala u dveří se sklopeným zrakem státi. Ovanul' ji onen naprosto nevyličitelný zápach hořícího vosku, pryskyřicového dřeva, čerstvé fermeže, rozmarýny a různých jiných květin, jenž mnohdy až omamuje...

Byla se octla v prostranném, smutečně vyzdobeném saloně o třech oknech, kterýmiž jest viděti přes ulici a nevysokou zeď do sousední zahrady, kde však lze právě rozeznati toliko temné obrysy košatých stromů.

Uprostřed komnaty jest katafalk, na něm otevřená rakev a v rakvi mrtvola v bělostném šatě ženském.

Po obou stranách rakve původně dolů visevší sněhobílý flór jest přehozen přes mrtvolu, takže se z dále zdá, jako by byla pokryta tenkou vrstvou čerstvě napadlého sněhu.

V hlavách rakve jest umístěno skupení exotických květin s velkým krucifixem uprostřed; po obou stranách hoří ve vysokých bronzových svícnech, umístěných na jehlancovitých podstavcích, po šesti velkých voskovicích s bílými fábory; pod svícny jest rozloženo množství velkých i menších věnců, taktéž s bílými stuhami, v popředí pak viděti černě potažené klekátko s pulpitem – vše tak prosté, ba všední, jak v smutečních komnatách zámožnějších rodin skoro pravidelně viděti lze.

Všemu tomu nevěnovala však jeptiška skoro nižádné pozornosti.

Zrak její zespod hustého závoje zakroužil jen plaše po komnatě, načež utkvěl neodvratně na náhodném bodě na parketované podlaze.

V panujícím právě zažloutlém přítmí, kdy soumrak přemáhán již mírně plápolavým světlem voskovic, má vše v komnatě jaksí klášterně poetický ráz – pošmurně truchlivý, nevlídný, skoro mrazivý.

Po chvíli zvedla jeptiška hlavu, jako by byla duší její šlehla překvapující myšlenka, a jedním mávnutím pravé ruky odhrnula hustý závoj z tváře.

Je to asi pětadvacetiletá dívka s nevyličitelným výrazem tiché rezignace v bledoučké, pravidelně krásné, skoro dětinně milé a sympatické tváři.

Hustý černý vlas jest hladce sčísnut nazad, čímž pěkně vyklenuté alabastrové čílko jaksi energičtěji vystupuje; hladká, pouhým nádechem nejmírnějšího ruměnce jaksi jen ovanutá líčka; úzké, spíše trpce a bolestně nežli přísně sevřené, ale posud ještě svěží rtíky, řecký nos, oblá, ale přece jaksi vzdorovitá brada, a především nápadně husté a dlouhé brvy, pod kterýmiž jako skrze hustý závoj prokmitávají jiskrné zřítelnice černých, hlubokých očí – vše má právě ráz strnulosti.

V milé a sympatické tváři té po několik vteřin ani sval se nezačhvěl; nejinak než jako by zde stála socha z kararského mramoru.

Po chvíli však mávla pravou rukou poznovu a spustivši závoj opět přes tvář učinila několik kroků kupředu až ku klekátku před katafal- kem, kde se zastavila.

Chvíli stála bez pohnutí, jako by byla na rozpacích, co počíti.

Zrak její několikráte se zvedl a přelétl plaše přes otevřenou rakev; ale nemoha rozeznati nežli pouhé obrysy mrtvoly pod bílým flórem a zrak vždy zase utkvěl na nahodilém bodu na pulpitu.

Po několika minutách konečně se jeptiška pohnula. Opřevši se pravou rukou o pulpit, nadzvedla levicí sukně, a klekla na klekátko, načež poznamenavši se křížem, sepjala na pulpitě ruce a zůstala opět bez pohnutí jako socha...

V komnatě panuje hluboké, takorčka posvátné ticho. Jen občas zaprskne některá voskovice, ale jen tak lehce, jako když bublina praskne.

Jeptiška jest pohřížena v modlitbu.

Zpočátku se modlila šeptem, rty její se lehynce pohybovaly; později však zůstaly i rty bez pohnutí – modlí se v duchu...

Venku bylo se zatím skoro úplně setmělo; smuteční komnata nabyla v žlutavém světle voskovic rázu méně mrazivého, zato tím smutnějšího. Ale jeptiška změny nepozoruje. Majíc zrak upřený na jediný bod

pulpitu, trvá na modlitbách s veškerou vroucností věřící duše, uchylující se v myšlénkách k neznámé, nepochopitelné bytosti s upřímnou a poctivou prosbou za mír a spásu duše, která se byla právě s tímto světem rozžehнала...

Modlí se v duchu modlitbu za mrtvé. Modlí se ji jednou, podruhé, potřetí – modlí se za hrobového ticha čtvrt hodiny – půl hodiny – tři čtvrti hodiny – – –

Náhle byla vyrušena.

Hrobové ticho přerušeno mírným šramotem v předpokoji, kterýmž byla vstoupila, jako by tam byl kdosi dvéře do předsíně otevřel a jako by osoby v předpokoji někoho vítaly. Hned nato zazněl z předpokojů přitlumený, štkavý pláč, přerývaný toliko jednotlivými hlasitěji pronášenými slovy.

Jeptiška tím vyrušena z modlitby toliko na několik vteřin. Sklonivši hlavu níže k prsům, pokračovala v modlitbě polohlasitě; přes to nemohla zabrániti, by nezaslechla jednotlivá, hlasitěji pronesená slova, ba i celé, ovšem úryvkovité věty.

„– – Ach, ubožáček!“ bylo slyšeti jasný, ale jaksi násilně tlumený soprán. „Kdo by se toho byl nadál? Ještě včera ráno jsem – – oh, toť strašné, hrozné – –“

„– – Nu, já to předvíдалa – –“ vpadl po chvíli hlas jiný, taktéž jasný, ale timbru altového. „Já to říkala, že – –“

Pauza – pláč a štkání poněkud se tiší; ale hovor jest přitlumenější, takže slyšeti jen jednotlivá slova:

„Ach, proto – – neštěstí – kdopak to může předvídat – a tak náhle – –“

A zase delší pauza – pláč se mění ve vzlykavé, přidušené štkání...

Není žádné pochybnosti, že to hovor o mrtvole, před kterou klečící jeptiška právě se modlí. I jeptiška to chápe a mimoděk, ba proti vůli jí napadají otázky: „Kdo to asi zemřel? Jakou smrtí? Byl mlád, stár, nešťasten?“...

Avšak ona sama si na otázky neodpovídá, duše její nejsou po několik minut žádným slovem vyrušována pohřizuje se tím vroucněji v modlitbu.

Náhle slyšeti z vedlejší komnaty zase slova a celé věty; tentokráte mluví štkavý hlas, patrně onen, jenž byl před chvílí štkavě plakal...

„-- Ach, jak jsem vám -- paní -- díky zavázána... Nemohu, nesmím zde -- Kam bych se uchýlila? -- Zde by mi srdce -- lítostí -- Ne, ne -- díky steré -- že přes noc u vás budu moci -- Oh, mé srdce -- jako když je dýka --“

A v hlase spočívá tolik dojímové tklivosti, že i jeptiška, až dosud spíše chladná nežli rozrušená, počíná v duchu cítiti jakousi účast s neštěstím, jež bylo potkalo lidi jí úplně neznámé.

Mimoděk vyhupujou se v duši její myšlénky, které nejsou v souvislosti s modlitbou, přesunují se na předmět, za který se modlí. Jest jí jaksi měkce, skoro elegicky.

Zdá se jí, jako by jí srdce počínalo táti -- a proti vůli vtírají se jí myšlénky skoro až světské...

Modlí se sice doposud; rty její se pohybují a šeptmo pronášena slova jsou slova modlitby; ale duch její krouží již, ovšem zdaleka a vysoko ještě, nad předmětem modlitby.

Brzo jí napadá, že klečí před mrtvolou mladistvé dívky, brzo zase, že před mrtvolou staré paní, která sešlostí věkem zemřela; ale hned zase jí na základě zaslechnutých úryvků napadá, že to snad žena v plné, jaré síle, kterou bylo stihlo kruté nějaké neštěstí...

Jednou docela zvedla k jedinému bodu pulpitu takořka přimražený zrak, aby se podívala do rakve; ale rakev na katafalku jest příliš vysoko -- nevidí nežli přední část rakve: pozlacené dřevěné „pazoury“ a po stranách stříbrné kruhy a zrak její zase utkvívá na témže bodu, na nějž byl předtím upřen...

Po několik minut zaléhá k uchu jeptišky pouze bzučivý šum, z něhož jen občas vynikne ostřeji akcentová nějaká slabika; zejména

citoslovce „ach“ a „oh“... V předpokoji hovoří se patrně souvisleji nežli předtím a zároveň již s bolestí aspoň poměrně umírněnou.

Avšak právě tento šumný, tlumený hovor poutá svými akcentovanými slabikami pozornost jeptiščinu u větší míře.

Mimoděk naslouchá pozorněji, skoro bychom řekli zvědavěji, kdyby slovo to označovalo správně duševní její stav...

Modlí se sice posud; rty se pohybují a slyšeti také šeptmo pronášená slova modlitby: nicméně ucho jest napnuto... Nyní by každá určitá věta, ba snad každé slovo vzbudilo v duši její ozvěnu a snad i představu nemající s modlitbou, kterou právě odříkává, pranic společného.

Nicméně v předpokoji neděje se a nemluví pranic zvláštního; jednotvárný šum konečně unavuje, a jeptiška hrouží se poznovu s veškerou vroucností ve svou modlitbu.

Náhle zazněl z předpokoje onen zvláštní, neklamný šramot, jako když několik osob od stolu vstává a hotovuje se k odchodu.

Jednotlivé věty pronášejí se hlasitěji; slyšeti slova: „Není pomoci, musíme... Noc se blíží –“ Kdosi vzal také již za kliku u dveří do salonu vedoucích a stiskl; ale klika jen cvakla a dvěře se pouze pootevřely.

Jeptiška slyšela nyní hovor zcela zřetelně.

„Musím, musím ji ještě jednou spatřiti,“ mluvil jasný soprán. „Já ji měla tak ráda a ona – ach, byla to vzácná bytost... Nic nežli smích...! I čelo a bradička se jí smávaly, když zazněl zvonivý její hlas... Býval to pravý diblík – – –“

„A přece bývala občas tak smutná, tak zádumčivá!“ vpadl hlas drsnější jaksi káravě. „Mně bylo chování její vždycky nápadno. Náhlé přechody z veselosti v zádumčivost nebo ze zamlklosti v jásavou čtveračivost nevěstily nic dobrého. Byla jsem skoro přesvědčena, že tu dobrou duši něco trápí a souží, co před celým světem skrývá... Až pak konečně –“

„Oh, ta dobrá, sladká duše!“ zaúpěl štkavý hlas, tlumící výbuch pláče. „A včera, když přijela a padnuvši mi kolem krku s pláčem,

s bolestným pláčem mne líbala, zoužilo se mi srdce nepochopitelnou lítostí... ‚Ach drahá, předrahá tetinko!‘ štkala hladíc mi tváře. ‚Nehněvej se, že přijíždím – přijíždímť naposledy! Už tě nebudu nikdy více obtěžovat – nikdy! – Rozumíš? – Pozejtří ráno přijede otec s matkou a odpoledne bude, jak si rodiče přejou – po všem – – –“

Jeptiška naslouchala vždy pozorněji. Souvislými a zřetelně pronešenými slovy těmi byla z modlitby své úplně vyrušena. Mimoděk obrátila poněkud hlavu ku dveřím; ale nevidouc tam nikoho, upřela zase zrak svůj na pulpit.

Štkavý hlas v předpokoji zatím pokračoval:

„Já arcí soudila, že tím míní svůj sňatek, a dala jsem se jí do smíchu. Ani ve snu by mi nebylo připadlo, že se zanáší myšlénkou tak hroznou – a zatím – – Oh! Byl to strašný okamžik, když jsem dnes ráno vešla do salonu... Seděla na pohovce oblečena v bílý svůj svatební šat, jež si byla přivezla... Seděla majíc hlavu o jednu ruku opřenou, druhou pak k srdci přitisknutou. Zdálo se mi, že se na mne dívá – jaksi upřeně, skoro vytřeštěně... ‚Probůh, tys už oblečena!?‘ zvolala jsem ode dveří. Neodpověděla. Rychle jsem popošla několik kroků blíže a zůstala v strnutí. Na mne vytřeštěné oči byly sklené – šat po jedné straně zkrvácený... Vykřikla jsem a přiskočivši k ní položila jsem jí ruku na čelo... Bylo již studené jako led...“

A zase zazněl z předpokoje štkavý, pak usedavý pláč...

Po několik minut jeptiška neslyšela nežli tento podivný, násilně tlumený pláč.

Před duševním zrakem jejím vyhupoval se však na základě slov, jež byla právě slyšela, jako by z mlhy vystupoval, obraz vždy jasnější.

Teprve nyní pochopila, za koho se přišla asi modliti: za ubohou, přeubohou bytost, která skončila sebevraždou – za dívku, vlastně za nevěstu, která z neznámé příčiny několik jen hodin před svým sňatkem učinila životu svému násilně konec...

I viděla v duchu štíhlou, a přece kyprou postavu s výrazem nevy-
líčitelné trpkosti v bledé, krásné tváři. Viděla černoookou, černovla-
sou, černobrvou nevěstu s hladkým líčkem, alabastrovým čílkem,
řeckým nosem, a kyprými višňovými rtíky... Viděla postavu a tvář
zcela neznámou – obraz zcela nahodilý...

Zachvěla se v hlubinách duše.

Zamrazilo ji; ale hned poté cítila, že se jí žene krev do lící...

Bylo jí teskno a úzko – a možná, že by se jí byla snad i slza vlou-
dila do oka, kdyby se byla mohla oddati svým meditacím.

Ale nestalo se tak; z předpokoje zazněl po chvíli opět tůž násilně
tlumený, štkavý hlas, jenž byl předtím tak prostě, a přece tak do-
jemně vypravoval.

„A zítra ráno přijede otec i matka! Oh – jak jen jim to napovím!
Otec jest arci tvrdého srdce, otec zůstane chladným... Ale matka si
bude rvát vlasy, matka ji milovala jako zřítelnicí svého oka; matka
si bude zoufati...“

„Ale kdo tím vším vlastně vinen?“ ozval se poté onen jasný so-
prán, jež byla jeptiška z předpokoje první zaslechla. „Ženich jest
přece z bohaté a řádné rodiny a jinak švarný i spořádaný mladík...“

„Pravda, pravda,“ zaúpěl v odpověď hlas štkavý a něco přitlume-
ně dodal, co jeptiška přeslechla.

Poté setrvaly osoby v předpokoji po několik minut v mlčení, jako
by byly na rozpacích, co počítí. Náhle ozval se tichý šepot a hned
poté bylo slyšeti přitlumený hlas, který se nebyl posud ještě ozval:

„Ah – velebnou pannu nevyrušíme! Jen račte!“

A ruka, která byla patrně již chvíli na klice spočívala, otevřela
dvěře skoro dokořán. A pomalu, plíživě, jako by se bály nejnepatr-
nějším šramotem rušiti, vstoupily ženštiny i dívka, jež byla jeptiška
již spatřila, provázeny paní v nejlepším věku.

Jeptiška, která byla před otevřením dveří pozorně a se vztyčenou
hlavou naslouchala, zaslechnuvši vrznutí dveří rychle hlavu skloni-
la a chtěla se zase modliti.

Nebylo však možno. Šeptmo plynula sice slova ze rtů, ale duše jest vzrušena... Hlavou kmitají podivné představy, srdce se újí a zase šíří podivnou teskností...

Pomalou, tiše a po špičkách přiblížily se vstoupivší ženštiny až k rakvi a jedna z nich poodhrnula bílý flór, kterýmž byla tvář mrtvoly přikryta.

Jeptiška sice zraků svých nepozvedla; ale tušila, co se právě děje...

A tatáž tvář, která jí byla před chvílí na mysli tanula, vyhoupla se nyní tak jasně a plasticky před duševním zrakem, jako by se skutečně dívala do rakve.

Zdálo se jí, že vidí v bledé tváři každou namodralou žilčinku, že vidí i pod dlouhými řasami matně se lesknoucí zřítelnici...

Po několik vteřin panovalo v saloně hluboké ticho. Nikdo sebou ani nepohnul, nikdo ani nehlesnul; i dáma, která byla skoro neustále štkala, zůstala jako v strnutí, jakoby byl nezměrný bol její náhle zkameněl.

„Jako živá, jako živá!“ zašeptnul konečně sotva slyšitelně jasný soprán.

„Ach ano, ano, jako živá – a přece mrtvá!“ opakoval a doložil štkavý hlas, propukající zase v pláč.

Po chvíli hlas ten pokračoval:

„A sem – na ránu v srdci – položila jsem po jejím přání poslední její list, kterým se loučí s matkou, otcem i se mnou a celým světem – list, v kterémž nás všechny prosí za odpuštění a žádá, bychom ji položili do rakve v týchže svatebních šatech, v nichž byla zemřela, a na ránu v srdci abychom položili poslední list, kterým se s námi loučí...“

Jeptiška ustavši v modlitbě, pozorně, ba napjatě naslouchá.

Každé z posledních prostých, a přece tak závažných slov působí na ni mrazivě, a přece rozpalujíc. Zachvěla se, ale hned poté cítí, že se jí žene krev prudčeji od hlavy k srdci a nazpět.

Bledoučká líčka pod hustým závojem lehynce se zruměnila, k nahodilému bodu na pulpitu upřeně oči vlnou... Mimovolně vztyčuje poněkud hlavu... Vtom jedna z ženštin u rakve zašeptala:

„Ach, bože, bože! Toť hrozné!“

A jiná taktěž šeptmo dodala:

„A přece není pomoci – žádné, žádné pomoci!“

A opět nastalo hrobové ticho, rušené jen občas škytavým vzlykáním dámy, která byla předtím souvisleji vypravovala.

„Jaká pomoc!“ ozvala se po chvíli paní v nejlepším věku, kterou nebyla jeptiška až dosud ani zhlédla. „Musíme ji opustit – musíme ji zde nechat o samotě!“

Škytavě vzlykající dáma vypukla opět v usedavý křečovitý pláč...

„S bohem, s bohem – spi tu sladce – duše drahá – nejdražší!“ vzlykala trhaně. Poté se nahnula nad rakev, několik vteřin dívala se mrtvole upřeně v tvář, načež nahnuvši se ještě hlouběji, políbila ji na ledové čelo...

Vztyčivši se dívala se ještě chvíli na mrtvolu.

Ostatní – jedna po druhé – přiblíživše se k rakvi, poznamenaly mrtvolu na čele, rtech a prsou znamením kříže.

Jeptiška, majíc hlavu poněkud vztyčenou, mohla sice viděti, co se právě dělo, ale neviděla – zvlhlý zrak její byl neodvratně upřen na přední část rakve.

Škytavě vzlykající paní, která byla chvíli jako zkamenělá u rakve stála, náhle se ruče nahnula, a přehodivši přes tvář mrtvoly závoj i bílý flór, odvrátila se od rakve.

Na znamení to i ostatní tak učinily. Sukně zašustily – a rovněž tak plíživě, jako byly vešly, opustily ženštiny salon...

Jeptiška zůstala o samotě.

V prvním okamžiku se jí zdálo, jako by jí byla spadla z prsou nějaká tíže. Poohledla se i ku dveřím, a vidouc, že jsou zavřeny, vztyčila hlavu výše nežli před chvílí. Zrak její plaše a nesměle zakroužil po smutečném saloně.

Bylo však zde právě jen tak jako dříve, nežli byly ženštiny vstoupily, toliko s tím rozdílem, že se bylo venku zatím úplně setmělo, následkem čehož mělo vše v saloně v žlutavém světle mírně plápolavých voskovic vzezření určitější a zároveň méně pošmurné, nežli když večerní přísvit vnikal ještě do komnaty.

Z předpokoje zaznívaly sem ještě chvatné, ale přitlumené drobné kroky, provázené chaotickým šumem a lomozem, jako když několik osob hotovuje se k odchodu. Občas bylo také slyšeti nějaké, taktéž přitlumené slovo, nebo úryvkovitou větu; ale vše splývalo v chaos šumně praskavých a tápavých zvuků.

Náhle přitlumený ruch a šum utichl; ale hned poté bylo slyšeti kroky několika osob, pak vrznutí dveří vedoucích z předpokoje do předsíně – nato šum vždy více se vzdaluje. Nežli však zaniknul úplně, bylo slyšeti ještě jednou blížící se kroky... U dveří do salonu však se zastavily, a někdo položiv jednu ruku na kliku otočil skřípavě klíčem v zámku.

Pronikavé zaskřípění projelo duší jeptiščinou jako trpká výčitka; ale přes to se nepohnula, nýbrž napjatě naslouchala...

Po zaskřípnutí klíče bylo slyšeti rychle se vzdalující kroky, pak temnější přiražení druhých dveří a opět, ale již sotva slyšitelné zaskřípnutí klíče, načež nastalo ticho – – –

Všemu tomu, co jsme byli právě v stručnosti naznačili, věnovala jeptiška neobyčejnou pozornost. Neušelt' jí ani nejnepatrnější, jen poněkud nápadnější samostatný zvuk – sluch její byl napjat, a tím odvrácena poněkud pozornost její od předmětu, kterýmž byla předtím vzrušena.

Následek byl přirozený. Nabylat' v několika minutách, co byla pozornost svou věnovala ruchu a šumu v předpokoji, skoro úplně zase své duševní rovnováhy. Líčka nabyla původní bledosti, zvlhlé oči dřívějšího vroucně zbožného klidu.

Po několik minut setrvala bez hnutí a zároveň skoro i bez myšlének a vzpomínek. Byloť jí, jako by se byla v chrámě modlila právě modlitbu poslední a posud ještě klečí – jsouc na rozpacích, má-li již vstáti nebo se znova začít modliti.

Kolkolem panuje hluboké ticho, rušené jen občas mírným, sotva slyšitelným zaprsknutím některé voskovice.

Jeptišce však není ticho to nikterak nápadno. Obrátivši hlavu sklonila ji a zadívala se zase upřeně před sebe na pulpit, a majíc ruce posud ještě sepnuty – počala se modliti poznovu.

Modlí se v duchu modlitbu za zemřelé, a sice modlitbu nejznámější. Modlí se však jaksi mechanicky, slova jí tanou věrně na mysl, ale duše jest jaksi mírně otupělá...

Znenáhla vrací se však dřívější vřelost a vroucnost. Modlí se z celé duše...

Modlí se čtvrt hodiny, půl hodiny, tři čtvrti hodiny, aniž by na okamžik ustala a myšlénkám svým jen poněkud popustila uzdy...

Náhle byla z modlitby vyrušena. Z nedaleké vzdálenosti, patrně z blízké věže chrámové zazněl temný zvuk hodin.

Jeptiška ustavši v modlitbě zvedla poněkud hlavu a počítá v duchu temné, monotónní rány.

Odbila jedenáctá.

Poslední zvuk tetelivě dozněl a kolkolem rozhostilo se opět hluboké ticho.

Vyrušená jeptiška však marně se namáhá vhroužiti se zase v modlitbu. Odříkává sice slova šeptmo: ale duše její zároveň přemítá, až pak posléze nabylo přemítání převahy.

Přemítá o posledních věcech člověka – o smrti, o tajemné, posud ještě nikým nevystihlé záhadě – o životě v záhrobí; o slastech dobrých a nábožných, o mukách zlých a bezbožných...

Přemítá chvíli o věcech nadpozemských a vrací se zase k „slza-vému údolí“ – útrapám a strastem pozemským, k divné, podivné to směsici slastných, trpkých i bolestných okamžiků, jež vůbec životem zoveme.

Zpočátku má přemítání to ráz spíše trpký – jako když cizí myšlénky a cizí názory do duše zapadají... Před duševním zrakem přemítající mihotají se jako v mlze různé postavy; tu bledá žena v hadrech

s okem do krve uplakaným, tu vetchý stařec belhající se vrávoravě podle zdi, tu zase čarokrásná postava jakás v královském šatě a hned zase cosi jako zmrzačené nestvůrče plazící se v prachu jako červ...

Po chvíli se ovzduší mění.

Mlha, v které se byly postavy tyto mihotaly, začíná se jasnit, jako když prchá před vycházejícím sluncem. Šero mění se znenáhla v zarůžovělost... Zrůžovělá mlha se rozstupuje a před duševním zrakem přemítající, vlastně snivě dumající jeptišky stojí zcela jasně a plastic-ky divokrásný obraz.

Azurová obloha klene se nad čarokrásnou, přímo rajskou zahradou, plnou různých neznámých květin a takových též z větší části palmovitých stromů.

Vpravo i vlevo viděti skály a za nimi zalesněné vršiny. Ze skal tu a tam řítí se bystřina – pod skalami rozkládají se brčálovité trávničky, kterými se proplítají žlutavé stezky.

Vše tak prosté, a přece ve svém míru a klidu tak milé, tak příjemné, tak vábné...

Po několik vteřin jest zahrada lidu i tvorů prázdná... Náhle ožiuje ... Lidé i zvířata všeho druhu procházejí se klidně po stezkách nebo si hoví na trávnicích.

Zde mladá krásná žena stojí těsně vedle tygra, tamo lev hoví sobě u nohou rusovlasého klučiny; onde jelen, medvěd, kočka a pes ubírají se za sebou po písčité cestě, a nad nimi krouží orel nad hejnem sněhobílých holubiček.

V několika vteřinách změnil milý a vábný obraz ten několikrát svou fyziognomii. Stafáž zůstala sice skoro tatáž, ale skupení lidí a zvířat neustále se měnila.

A podivno – výraz lidských tváří byl tak mile klidný, jako by v nich byl mír zkameněl... Necht' stařec nebo mladík, necht' muž a žena v plné bujné síle životní nebo dítě sotva kolébce uniklé – každý zdá se býti nevýslovně šťastným a blaženým – –

Není nižádné pochybnosti, že hroužila se jeptiška v duchu v rajské slasti života v neznámém, tajemném záhrobí; avšak krotká, nepružná obraznost její nedovedla jí vykouzlití nežli obraz nejprostší, nejprimitivnější...

Bylo jí sice milo a příjemno; ale přece cítila jakousi tíseň, mírné jakési neuspokojení a rovněž takové zklamání. Nechápala proč; ale bylo jí jaksi sladce teskno, nejinak nežli jako bývá šťastnému člověku, když duší jeho šlehne myšlenka, žeť se svým blahem a štěstím přece jen osamělým...

Náhle však se jí zdá, že otvírá se v pozadí čarokrásné zahrady vždy větší perspektiva – a nejdále vidí známou, praznámou krajinu: prostinkou vísku s obyčejným kostelíkem a opodál pěkný stateček.

Mimoděk mávla pravou rukou a odhrnula závoj. Tvář její jeví nevyličitelný úsměv uspokojení – před duševním zrakem jejím vznáší se obraz rodné vísky...

Vidí otce, zdravím kypícího, usmívavého, růžolícího muže – vidí matku, klidnou, opravdovou, vážnou ženu s výrazem něžné dobroty ve tváři – domnívá se viděti i sebe jako dítě a hned zase jako pannu...

A obraz za obrazem táhne úžasně rychle před duševním zrakem jejím. Tu vidí otce na poli a hned zase v zástolí s matkou – tu sedí sama matce na klíně a laská a líbá ji, a hned zase leží v postýlce naslouchajíc, jak matka neb otec něco vypravujou.

Připomíná si čeledíny i služky, připomíná si družky své z nejtělejšího mládí i z věku pozdějšího, připomíná si školu i spolužačky, starého učitele a mnoho, přemnoho jiných osob i momentů – vesměs prostých, skoro všedních, ale přece milých.

Náhle vyhoupnul se před ní obraz nevýslovně vášný, když na řebřinovém voze po boku matky jako dospívající panna přijížděla ku Praze, by zde vstoupila do penzionátu, a vůz zastavil na kopci, z kterého byl volný pohled na Prahu, stápějící se právě v purpurovém lesku zapadajícího slunce...

Avšak obraz ten ustupuje rychle obrazům jiným: vidí se v penzionátě – vidí nové své družky – vidí i onu, ku které ji později srdce tak mocně táhlo a které se stala nejuvěrnější přítelkou; kyprou, smavou blondýnku s hlubokým, něhyplným, modrým okem a hladkými růžovými lícemi, žhavými rtíky a s onou záviděníhodnou lehkou myslí, která přenáší člověka hravě přes všechna možná úskalí života.

Vidí ji, jako by před ní právě stála – tak jasně, tak plasticky...

K neuvěření, jak jí byla nakloněna, jak ji milovala! Nejuvělejší láska sesterská nemůže býti vřelejší. Po tři roky žily skoro neustále pod jednou střechou, v jedné komnatě a zřídka na několik okamžiků od sebe se rozloučily. Jedna bez druhé nemohla vůbec ani žít, jedna před druhou neměla žádného tajemství, slovem byly jedinou duší.

Jak zvláštní, jak poetická doba to byla, když tak žily a snily vyměňující si den co den své sny a přání, těšíce se do budoucnosti nejluznějšími nadějemi...

Mnohý, přemnohý z těchto divokrásných snů mládí kmitnul i nyní duší jeptiščinou – – –

Náhle mění se výraz její tváře – úsměv uspokojení změnil se mžikem v zasmušilost, ba ve výraz trpkosti: domnívá se viděti družku svou šťastnou... Vidí ji seděti u kolébky svého dítěte – – –

Avšak hned nato mění se výraz tváře jeptiščiny poznovu: výraz trpkosti přechází ve výraz rezignace – ale hned zase jeví tvář výraz nevylicitelně trpce bolestný...

Před duševním zrakem jejím mihnula se jako plachý stín postava bledého, vážného studenta – –

Představa ta dostačila zaraziti panoramu obrazností kouzlených obrazů z minulosti...

Jeptiška nemohla se ubrániti podivnému pocitu zamrazení. Ručímávla rukou a spustivši závoj začala se hlasitě modliti, jako by chtěla zaplašiti příšerný stín, jenž byl duší její právě kmitnul, osudný stín, jenž byl vlastně příčinou, pro kterou se byla odřekla navždy

světa a jeho rozkoší, ba i oněch sladkých snů, jež ji byly před málo ještě lety tak blaživaly...

Násilně nutí se do modlitby.

Slova plynou sice ze rtů; ale vřelosti, s jakou se druhdy pohřížovala v rozjímání o nevystihlé bytosti, naprosto se jí nedostává... A šerý stín, mlhavá silueta, míhá se před ní měnic každou chvíli svůj tvar a jevíc se brzo jasněji, brzo mlhavěji, ale neustále skoro příšerně na duši její působíc.

Modlí se pět minut, deset minut, ba čtvrt hodiny...

Ale nic naplat! Představa mlhavé siluety jest mocnější modlitby.

Znenáhla mění se v představu vždy jasnější, určitější, až pak posléze stojí zase před duší její týž bledý, vážný, mladý muž, jenž ji byl ze snivého dumání vyrušil...

Ještě chvíli snaží se modliti se; ale myšlénky a vzpomínky obletující bledého mladíka domáhají se svého práva... Zanedlouho ustává jeptiška proti své vůli v modlitbě – duše se zase zabývá vzpomínkami...

Připomíná si okamžik za krásného májového dopoledne, kdy ubírajíc se s nerozlučnou svou družkou z chrámu Svatovítského, spatřila jej u chrámových dveří poprvé...

Připomíná si, jak jí bylo tehdá podivno – jak jí pak neustále tanul na mysli, jak se jí později o něm i zdávalo, slovem, připomíná si všechny sladce všední podrobnosti, jakými se manifestuje vznikající první láska.

Po několik okamžiků jest jí, jako by zase cítila chuť k životu, ba více – jako by vlastně doposud ještě žila právě jen tak, jako žila tenkrátě...

Náhle však jí tane na mysli obraz jiný.

Sedí se svou družkou ruku v ruce pod košatým kaštanem v zahradě penzionátu... Je podzimní večer – měsíc skoro v úplňku – kolem posvátné ticho...

Vypravujou, vlastně si jen šeptají, ale každou chvíli se jedna nebo druhá odmlčí... Po celou hodinu nebyly se ani jednou zasmály, ani jednou nebyly zažertovaly – obě jsou vždy zamklklejší, až pak posléze obě chvíli mlčí...

Náhle se družka vzchopila a ovinuvši ruku kolem její šije zadívala se jí upřeně do očí...

„Berto!“ zašeptala chvějícím se hlasem.

„Přeješ si, milá Jindřiško?“ opáčila taktéž šeptmo Berta.

Jindřiška chvíli ještě mlčela, načež stísněným, zajímavým hlasem začala se zpovídati...

Prostými, a přece vřelými slovy napověděla, kdy a jak začala v srdci jejím klíčiti láska – a vypravovala pak celou řadu podrobností, z kterýchž bylo zřejmo, že našla láska její ozvěny v duši vroucně, plamenně milované.

Berta byvši ze snivého dumání vyrušena, naslouchala zpočátku jako apaticky; ale vbrzku ji počalo družčino vypravování zajímati.

Bylo jí, jako by naslouchala vlastní své duši: líčilat' Jindřiška podobné nepokoje, podobnou sladkou tíseň a muku, jaké rušily Bertin klid již po několik měsíců. Bylo jí tak nevýslovně sladce bolestno, tak svěže nadějně, jako v očekávání, žeť vyplnění nejvřelejšího přání takměř již jisté.

Konečně označila Jindřiška předmět své lásky...

Bertě se zatajil dech, ňadra se jí křečovitě sevřela, srdce počalo prudce, konvulzivně bít, krev jí stoupala k hlavě. Násilně sevřela rty, by jí neuklouznul vzdech nebo výkřik...

Jindřiška milovala a byla milována týmže bledým studentem, kterýž byl Bertě už takměř idolem...

Prostinké a v životě tak všední faktum, přes kteréž lidé v pozdějším věku s útrpným úsměvem přechází k dennímu pořádku, působilo na Bertu zdrcujíc...

Marně s napětím veškerých svých sil se namáhala potlačit svůj nepokoj, vlastně nejprudší duševní bouři, která jí byla kdy vzrušila.

Chvíli ještě naslouchala, potom s přitlumeným výkřikem vyskočila, zavravorala, načež sklesnuvši zase nazpět na lavičku zakryla si oběma dlaněmi tvář a vypukla v usedavý pláč – – –

Jindřiška snažila se Bertu upokojiti. Doptává se na příčinu, naléhá, prosí – vše marně...

Berta jest jako hrob; sladkého tajemství srdce svého neprozradila...

Od toho okamžiku trpěla bezměrně jako každý, kdo nemůže nebo nechce hoře své jinému svěřiti – a ona je svěřiti nemohla, nesměla...

Zádumčivost opanovala celou její duši. Svět stal se jí lhostejným; vše, na čem oko utkvělo, odporným – žila jen svým trudným snům a takovým též vzpomínkám.

V první době byla také někdy svědkyní přítelčina bezměrného štěstí...

Slýchala od ní o něm vypravovati, vídala jej po jejím boku, ba kdysi s ním i několik všedních, bezvýznamných slov promluvila...

Avšak co v několika těchto okamžicích přežila, bylo příčinou, že hledala konečně přece léku proti své duševní chorobě, že opustivši penzionát vrátila se se zdrceným srdcem k rodičům do rodné vísky.

Zde vedla život takměř v úplném odloučení od světa a jeho rozkoší. Samota a kontemplativní hroužení se ve vzpomínky byly jí nejmilejší; žila jako „světice“...

V první době sobě se šťastnou přítelkou dopisovala.

Listy Jindřiščiny, psané takořka krví srdce, Bertino srdce rozdíraly; ale tichá trpitelka odpovídala na ně vždy s bezpříkladným sebezapřením...

Jindřiška líčovala své blaho a štěstí začasté tak živými barvami, že Bertě při čtení oči se zalily slzami a že mnohdy musila několikrát v čtení ustati, nežli list dočetla.

Nicméně jako se v životě obyčejně děje – v první době dopisovaly si obě přítelkyně dosti často; později v dopisování ochably a prodlením tří až čtyř roků přestaly si dopisovati...

Ubohá, přeubohá Berta se svým hořem osiřela. Rodičové i jiní arci ze všech sil se vynasnažili, by druhdy tak svěží, po životě prahnoucí dívku vrátili zase životu; ale veškeré úsilí bylo marno. Vyslechla klidně každého, a vždy jen s trpkým úsměvem zavrtěla hlavou...

A pomalu, zato tím pevněji dozrával v duši její úmysl odloučiti se od světa úplně.

A když pak dozrál, také proveden: Berta vstoupila jako novicka do řádu milosrdných sester a po roce stala se sestrou Magdalenou – –

Asketický život klášterní, spojený s prokazováním milosrdenství ubožákům byl skoro již úplně potlačil veškeré myšlenky na svět mimoklášterní; ale občas nemohla se sestra Magdalena přece ubrániti podivným citům a myšlénkám.

Obzvláště za tichých nocí podzimních, kdy duše tak ráda sní a dumá, když modlitbou unavena mimoděk vhroužila se ve vzpomínky, když si připomenula šťastnou přítelkyni, jak snad kochajíc se se svým miláčkem překypuje citem – v takových okamžicích pocítila vždy nevyčísitelnou pustotu duše, trapnou úzkost, ba mnohdy i zamrazení a hned nato zase horečné zachvění – –

A tak stalo se i nyní, když klečíc poprvé v životě svém za tiché podzimní noci před mrtvolou, vhroužila se mimoděk ve vzpomínky tou měrou, že úplně zapomněla, kde a proč se nalézá.

Obraz za obrazem míhá se před duševním zrakem jejím brzo jasný a plastický, brzo mlhavý a neurčitý, brzo v podobě pouhé siluety...

Náhle vzedmul se venku vítr a zalomcoval prudce okny. Lomozem tím sestra Magdalena vyrušena z dumavých svých vzpomínek.

Zvednuvši hlavu rozhlédla se plaše kolem sebe a teprve po několika vteřinách nabyla úplného vědomí, kde a proč se nalézá...

Ale k ustrnutí svému poznává, že neklečí a nemá více ruce na pultě k modlitbě sepnuty, nýbrž že sedí na stupínku, na němž byla klečela, že má ruce v klíně skoro křečovitě sevřeny a že měla před chvílí hlavu hluboko k prsům nakloněnou...

Vzpamatovavši se vstala a zase poklekla, jako byla dříve klečela; opět sepnula ruce k modlitbě a začala se modlit.

Několik okamžiků panovalo hluboké ticho, rušené jen občas mírným zaprsknutím některé voskovice. Náhle venku vítr znova se vzdmul a zasvištěv, jako když kdesi nablízku myška zapiští, vyzněl v táhlý, dutý hukot, jako když v dáli doznívá zařvání divoké šelmy...

Podivný, skoro příšerný zvuk ten modlíci se sestru na okamžik vzrušil.

Pomalou obrátila hlavu k oknům – zdálo se jí, že vidí okny kmitati na obloze hvězdy; ale příruditý reflex voskovic odrážející se ode skla oken překážel vyhlídce.

Chvilí dívá se sestra k oknům. Vtom se jí zdá, jako by byla před okny šlehla žlutá zář, nejinak nežli jako když někdo se světlem náhle ze tmy vystoupí a světlo hned zhasí...

A současně s mihnutím žlutavé záře vzdmul se venku vichr divoceji nežli předtím a zalomcovav prudce okny, až zařinčela, jedno z nich vyrazil.

Chladný, skoro ledový průvan zavířil komnatou a ovanul i sestru Magdalenu. Voskovice zaplápolaly, plameny jejich se přikrčily a hned zase vzplanuly – v komnatě se přitmělo a hned zase vyjasnilo...

Jeptiška mechanicky vstala, odhrnula závoj a plíživě přiblížila se k oknu, jež byl vítr vyrazil, aby je zavřela.

Vtom kmitnul na obloze blesk.

Jeptiška poznamenavši se křížem couvla a odvrátila tvář od okna, kterýmž temně hučící vítr hnal se do jizby.

Zrak její utkvěl nejprve na plápolajících voskovicích, pak na rakvi a bílých, větrem mírně zdouvaných stuhách věnců.

V prvním okamžiku se jí zdálo, jakoby vše kolem rakve oživovalo, ba více – jakoby se byla i bílým flórem zakrytá mrtvola v rakvi pohnula.

Přesto nepozbyla klidu, s jakým byla k oknu přistoupila. Obrátivši se k oknu zavřela je a tímž plíživým krokem vrací se zase k pulpitu.

Vtom šlehnul venku blesk intenzivnější. Jeptiška zastavivši se pohledla opět k oknům – po chvíli zaslechla temný rachot vzdáleného hromu...

Několik okamžiků postála jako na rozpacích, poté se zase obrátila a zrak její utkvěl na rakvi. Vítr byl poněkud poodhrnul bílý flór. Bylo viděti dvě ruce, křížem na prsou složené – – –

Nic více nežli dvě bílé, jako voskové ruce ženské a malý černý křížek, ale ruce ty působí na jeptišku přímo tajemně: zrak její jest na nich upřen, jakoby byl přimrazen.

Chvíli stojí sestra Magdalena jako socha.

V duši její ožívou představy, jež jí byla obraznost její již dříve vykouzlila na základě toho, co byla zaslechla vypravovati, ale představy ty se nyní doplňují, ba více – v duši její vznikají obrazy nové...

V komnatě panuje však hluboké ticho; venku byl se vítr ztišil a voskovice hoří zpříma jako dříve.

Vtom zase blesk a brzo poté dunivý již rachot hromu. Sestra Magdalena couvla, načež pomalu se blíží k pulpitu a již již chce kleknouti, když hrobové ticho znova přerušeno.

Přímo před jeptiškou zaznělo mírné prasknutí – patrně rakev...

Jeptiška se zachvěla.

Hned poté zašuměl venku vítr a crkové zvuky přerušují táhlý hukot... Spustil se prudký liják.

Jeptiška stojí chvíli bez pohnutí; nato se ruka mimoděk opírá o pulpit – a oko jest opět upřeno na bílé, křížem složené ruce mrtvoly.

Venku vítr fičí a hučí vždy vytrvaleji. Občas žene déšť tak prudce proti oknům, že kapky bubnují, jako by padaly na řinčivou plochu horizontální. Blesk následuje rychleji po blesku, rachot hromu jest vždy dunivější.

Jeptiška nezdá se však míti pro rozpoutané živly skoro ani smyslu.

Zrak její jest strnule upřen na bílé ztuhlé ruce s černým křížkem, a v duši její budí se cosi jako hříšná zvědavost.

„Kdo jsi a proč – proč jsi tak náhle přetrhla pásku života?“ myslí si. „Bylas mladá, jak pravili, a veselá, švarná – a na pokraji štěstí pozemského... A přece, přece – – Kéž by bylo možno vyčísti odpověď z tvé tváře – z tvých kalných očí – z tvé ledové ruky...! Snad jsi milovala – vroucně, plamenně, vášnivě, šíleně... Ah – ano, ano! Skoro se mi zdá, jako bych ti záviděla... Zemřítí, když jsi byla číši lásky snad až na dno vypila – zemřítí v několika okamžicích a snad krátce poté, když jsi se byla vymknula z náručí nejdražšího – oh, jak záviděníhodný to osud oprotiv osudu, kdy v mukách duševních život se plouží, životní síla znenáhla se umrtvuje, až posléze člověk hyne – vysílením...“

Náhle sama sebe z hříšných myšlének vyrušila. Napadloť jí záhrobí. Mimoděk se zachvěla a couvla...

Ale zrak jest posud upřen na bílé ruce mrtvoly. Po chvíli, aniž by věděla proč, plíží se tiše po špičkách od pulpitu a po několika vteřinách stojí těsně podle rakve...

Stojí po několik minut dívajíc se upřeně na bílé, křížem na prsou složené ruce. Pozoruje na nich i modravé žilky a na jednom prstě zlatý prstýnek...

Vtom padl zrak na temnější místo na bílých šatech nablízku srdce – rozeznala krvavou skvrnu.

Opět o krok couvla – duší její šlehla vzpomínka na poslední list, kterým se byla mrtvá rozloučila se svými a jenž jí byl po jejím přání na srdce položen.

Avšak právě přes prsa jest posud přehozen bílý flor.

Chvíli jest sestra Magdalena na rozpacích.

Náhle se rozhodla. Učinnivši krok k rakvi vztáhla poněkud se chvějící ruku ku flóru a poodhrnula jej.

Flór spadl po celé jedné straně rakve – tvář mrtvoly však jest zahalena ještě bílým závojem – list leží na srdci...

Jeť zřejmo, že byly šaty pod srdcem silně zakrváceny; ale buď že byly skvrny zakřídovány, nebo že byl řasnatý šat v rakvi opatrně

v záhyby sepnut, aby nebylo skvrn pozorovati – jeptiška zpozorovala jen několik drobných skvrn kolem listu na srdci položeném.

A opět stála chvíli bez pohnutí, jako by byla na rozpacích, má-li či nemá-li odhrnouti také závoj z tváře, nebo sáhnouti po listě.

Posléze se rozhodla. Pevnou rukou sáhla po listě, pod nímž objevila se velká krvavá skvrna...

Jeptiška se zachvěla. Několik okamžiků držela list nerozhodně v ruce, poté jej pomalu chvějící se rukou rozbalila a počala čísti.

Byl to lístek psaný vypsanou rukou, která se však při psaní tak třásla, že byla jednotlivá slova, ba i celé věty skoro nečitelný...

Venku zuřila bouře vždy zběsileji – jeptiška pak namáhavě čtla následující:

„Milá matko – i ty, otče, – i ty, dobrá tetinko!

Pro vše, co Vám bylo kdy drahého, odpusťte mi! – –

Nemohu jinak! – –

Loučím se s Vámi bez trpkosti a bez výčitek. Ani otci nevyčítám, že maje po svém náhledu jen moje dobro a štěstí na zřeteli, vyhledal mi ženicha, kterého si nad jiné vážím a cením, ale kterého přes to vše nemohu milovati.

Byla bych mu jen břemenem – chladným, ledovým břemenem, které by mu musilo život jen ztrpčiti a prodlením času přímo nesnesitelným učiniti. Poproste jej, aby i on mi odpustil...

Milovala jsem, jak víte – vřele, upřímně, milovala jsem vroucně, plamenně, vášnivě, ba šíleně...

A on, jenž mi byl po celou řadu let idolem, ba bohem, právě v den, kdy jsem se rozhodla, že nemohu, nesmím se státi ženou jiného, kdy jsem se rozhodla, že s ním prchnu a budu po boku jeho snášeti útrapy zbídačelé existence – on, kterýž byl tak hluboko klesl, že není již ani hoden slouti člověkem, on mne, když jsem před ním klesla na kolena – v pravém slova smyslu odkopnul...

Neklňte mi, neviňte mne z hříšného skutku a odpusťte mi!
Nemohla jsem jinak! – –

A prosím – úpěnlivě Vás prosím jen za jediné: Vše, čím jsem se Vám byla svěřila, zůstaniž navždy tajemstvím!

Položte mne, prosím, do rakve v týchž šatech, v kterýchž jsem měla jít k oltáři a v nichž mne anděl smrti políbí – a tento list, kterým jsem se Vám byla vyzpovídala, položte na ránu zdrceného mého srdce!

A sejde-li se někdy někdo z Vás s dávnou mojí družkou, která mně byla před lety věrnou přítelkyní a která i jej, kterého jsem zbožňovala, náviděla, ba snad – jak se domnívám – i milovala – sejdete-li se s Bertou – vyřídte jí – – –“

Dále sestra Magdalena čísti nemohla.

Již při čtení první polovice listu třásly se jí ruce, při čtení druhé polovice zarosil se jí zrak, takže četla jen jako skrze mlhu, při čtení posledních řádků vypadnul jí list z ruky.

Divoký, zoufalý výkřik vydral se jí z prsou. Zavrávala; ale hned poté, jako by se byla vzpamatovala, vztáhla ruče chvějící se ruku a odhrnula závoj, který byl tvář mrtvoly zakryta.

Nabyla přesvědčení úplného.

Spatřila ztuhlou tvář druhdy nejmilejší své družky – krásnou rusovlásku se snivým, nyní však strnule vytřeštěným skleným okem...

Dech se jí zúžil, prsa mocně pracovala; srdce se jí křečovitě sevřelo nevýslovnou lítostí a bolestí. Oči se jí zalily slzami – –

Po delší chvíli neviděla a neslyšela – – stalať u rakve jako v strnutí...

Bouře zuří venku s nezměněnou prudkostí. Oslňující blesky křičou po obloze, rachot hromu skoro neustává. Vichr fičí, hučí a řve jako rozkacené moře – okna drkotavě řinčí, kapky deště příšerně bubnují – – – ale sestra Magdalena, jak už připomenuto, nevidí a neslyší...

Líce její hoří, slzami zalité oči jsou horečně rozjiskřeny, rty křečovitě sevřeny...

Náhle vzdmul se venku vichr s trojnásobnou prudkostí. Bolestně zaúpěv, jako když srdce puká, zhluboka zahučel, načež zalehl do oken, zařinčel jimi a vyrazil totéž okno jako poprvé. Mocný ledový proud vniknul oknem do komnaty a zavířil kolem rakve. Plameny voskovic hluboko se sehnuly, ale hned zase vzplály.

Vichr zadul poznovu, prudčeji nežli předtím a zhasil tři, čtyři voskovic...

V komnatě se poněkud setmělo. Jeptiška stojí posud jako v strnutí... Vtom vniknul vířivý proud vichru do komnaty potřetí a zhasil i ostatní svíce – v komnatě nastala čirá tma.

Bouře zuří s nezkrocenou zuřivostí – a jenom blesky osvětlují občas komnatu. V záři jejich má vše vždy na několik okamžiků ráz příšerný, ba děsný. Mrazivý proud vichru víří komnatou a cloumá fábory i věnci – jen sestra Magdalena stojí bez pohnutí.

Náhle intenzivně se zablesklo a hned nato následovalo ohlušující zahřmění.

Sestra Magdalena byla se probrala z mráкотné strnulosti. V oslňujícím blesku se jí zdálo, jako by se byla mrtvola v rakvi napolo vztyčila...

Jeptiška zaúpěla, a chopivši se oběma rukama za hlavu, couvla vrávoravě od rakve.

Hned poté jí ruce zase sklesly – stojí pevně, ale duše její zmocnila se nevýslovná úzkost. Studený pot vyvstal ubohé na čele a skráních – chvěje se na celém těle – nohy však jsou jako přimrazeny...

Vtom šlehnul venku nový blesk a jeptišce se poznovu zdá, jako by se mrtvola vztyčovala.

Tentokrát vzkřikla a vzmuživši se snaží se s napětím všech sil prchnouti.

Podářilo se jí dostati se ve tmě potácivě ke dveřím; ale dvěře jsou zamčeny...

Buší do nich; volá, úpěnlivě volá – marně! Úzkost a strach lom-
cujou tělem; výkřiky derou se z rozvlněných ňader již jen chrop-
tivě – – –

Vtom nový blesk – jeptišce se zdá, jako by se byla mrtvá v rakvi
vztyčila úplně...

Se srdceryvným výkřikem chce k oknům; ale klopýtnuvši v čiré
tmě, narazila hlavou o stěnu a sklesla na podlahu – – –

Skoro ještě hodinu zuřila bouře...

Blesky osvětlovaly příšerně smuteční komnatu a mrazivý vích
kroužil kolem rakve a ovíval rozpálené skráně omdlelé jeptišky.

Sestra Magdalena zůstala bez vědomí – zůstala v mdlobách po
několik hodin.

Teprve k ránu, když už byla bouře dávno dozuřila, když už se byl
i vích ztišil a přestalo pršet, teprve když už bylo slunce dávno nad
obzorem – probírala se konečně z mrákot...

Procitla k životu právě včas...

V předpokoji bylo slyšeti kroky a hlasy...

Namáhavě, s napětím veškerých zbývajících sil, dolekla se sestra
Magdalena ku klekátku – – A když pak později tytéž ženy, jež byla
z večera poprvé spatřila, zticha otevřely dveře a plíživě vešly, spat-
řily jeptišku klečeti jako z večera...

Ale když konečně přece vstala, by se odebrala do kláštera, zavrá-
vorala a sklesla... Nezbylo nežli poslati pro povoz – –

Co byla přetrpěla, nikdo nezvěděl, ba ani netušil – –

Jakub Arbes
První noc u mrtvoly
Nocturno

Ilustrace na obálce SantaLiza/Shutterstock.com
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 2. 12. 2022

ISBN 978-80-274-2891-5 (epub)
ISBN 978-80-274-2892-2 (pdf)
ISBN 978-80-274-2893-9 (prc)